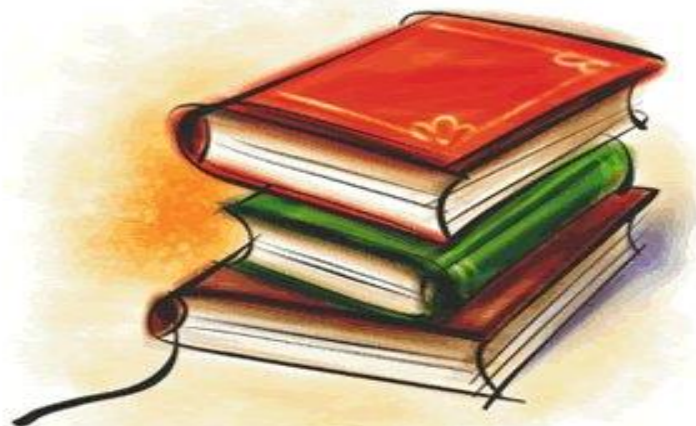

**КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ОГІЄНКА
Історичний факультет**

Степанков В.С.

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ІСТОРИЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ВНЗ

**(методичні поради для підготовки до семінарських занять та
завдання самостійної роботи для студентів магістратури
спеціальності 8.02030201 Історія*)**

**Кам'янець-Подільський
2014**

УДК 378.016:94(084)
ББК 63р30
С 79

Рецензенти:

Завальнюк О.М. – доктор історичних наук, професор кафедри історії України Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка;
Дубінський В.А. – кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

С 79 Методика викладання історичних дисциплін у ВНЗ (методичні поради для підготовки до семінарських занять та завдання самостійної роботи для студентів магістратури спеціальності 8.02030201 Історія*) / В.С.Степанков. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, комп'ютерно-інформаційна лабораторія історичного факультету, 2014. – 28 с.

Методичні поради для підготовки до семінарських занять та завдання самостійної роботи для студентів магістратури спеціальності 8.02030201 Історія* підготував доктор історичних наук, професор кафедри всесвітньої історії **Степанков В.С.**

УДК 378.016:94(084)
ББК 63р30

Рекомендовано до друку вченою радою історичного факультету Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка,
протокол № 1 від 8 вересня 2014 року

Методичні поради для підготовки семінарських занять

Навчальний предмет «Методика викладання історичних дисциплін у ВНЗ» лише впроваджується в Україні до навчального процесу підготовки магістрантів. Внаслідок чого майже відсутня наукова і навчально-методична література з його вивчення (виняток становлять навчальні посібники Н. Гончарової «Методика викладання історії у вищій школі» (2009) та П.Горохівського «Вивчення курсу «Методика викладання історичних дисциплін у вищій школі»» (2013)). За таких обставин доводиться переважно користуватися посібниками, підручниками, матеріалами і статтями, присвяченими або висвітленню проблем методології викладання у вузі дисциплін гуманітарного циклу, або методики викладання у ВНЗ в цілому, відшуковуючи в них необхідний матеріал. Зрозуміло, такий стан з літературою породжує для студентів чимало труднощів у вивченні навчальної дисципліни. З метою надання студентам допомоги у їх подоланні нами розроблено дані методичні поради.

По-перше, звертаємо їхню увагу на те, що на семінарські заняття (5 пар) винесено п'ять **ключових** тем курсу, засвоєння яких стане **наріжним каменем якісного опанування** курсу, а відтак і майбутньої професійної підготовки.

По-друге, з п'яти тем, перші дві («Проблеми навчання історії у ВНЗ» й «Методика підготовки лекції та її проведення») спрямовані на поглиблення знань, одержаних на лекціях, інші («Форми організації навчання історії», «Науково-дослідна робота студентів» та «Діагностика навчання історії») становлять собою **найважливіші** теми, винесені на самостійне опрацювання студентів.

По-третє, готуючись до семінарів, раджу студентам звернути увагу на наступне: вони зорієнтовані на **формування у них умінь і навичок самостійно здобувати знання!!!** Як з'ясували вчені-методисти (Н. Гончарова, О. Малихін, В. Нагаєв та ін.), саме семінари забезпечують:

- вільне володіння мовою історичної науки;
- наукову точність оперування історичними термінами та поняттями;
- формування культури професійного використання набутих знань;
- оволодіння вміннями виступати у ролі доповідачів й опонентів;
- навички творчої праці з джерелами, науково-дослідною й науково-методичною літературою та їх реферування;
- вміння готувати реферати, доповіді й повідомлення з тих чи інших питань; виступати з ними в аудиторії перед однокурсниками й викладачем;
- розвиток творчого мислення, вироблення умінь і навичок розумової праці;
- появу у студентів з творчими здібностями інтересу до науково-дослідної роботи;
- становлення умінь відстоювати власну точку зору, вести дискусію;
- формування толерантності до поглядів своїх опонентів;
- контроль за рівнем знань, умінь і навичок студентів.

Зважаючи на цю сферу спрямованості семінарських занять, студенти й мають **враховувати** їх при підготовці до них.

По-четверте, всі п'ять занять проводитимуться за типом **семінар-повідь з елементами дискусії**. В силу чого всі студенти мають бути готовими до активної

участі у їх роботі. Окрім цього, на окремих з них проводитиметься письмова **міні-контрольна робота** (на 15 хв) з метою перевірки стану засвоєння найважливіших аспектів теми.

У світлі вище висловлених міркувань студентам доцільно враховувати **наступні поради**:

- насамперед уважно вчитатися у назву теми заняття та сформулювати до неї запитання, щоб ясно збагнути їх спрямованість і визначити логіку майбутньої відповіді на них;
- **обов'язково** виконати завдання, що ставляться до кожного заняття й **опанувати** поняття, винесені до термінологічного словника;
- необхідно ґрунтовно проаналізувати рекомендовані джерела й літературу. Для цього доцільно:
 - конспектувати найважливіші теоретичні положення та їх аргументацію авторами робіт;
 - на полях зошита для конспектування виписувати незрозумілі поняття й теоретичні положення для того, щоб знайти їх роз'яснення й занотувати;
 - під час конспектування бажано передавати думки автора праці власними словами, що сприятиме глибшому засвоєнню змісту тексту;
 - підбирати й виписувати ті цитати, в яких стисло, точно й яскраво висловлено міркування автора, на які можна опертися при відповіді на питання.
- під час відповіді старайтеся виявити власну ерудицію, обізнаність з джерельним матеріалом, історіографією проблеми;
- у жодному випадку **не дозволяється** зачитування тексту відповіді. Відповідь має бути **самостійною!** Для цього корисно заздалегідь підготувати **розгорнутий план** свого виступу;
- відповідь має бути чіткою, логічною, аргументованою;
- **обов'язково** вчіться висловлювати **власну думку** й обґрунтовувати її під час диспуту, якщо він матиме місце.

Семінарське заняття № 1

Тема: Навчання історії і структура історичних знань (2 год)

Мета: досягнути усвідомлення студентами сутності процесу навчання історії, його закономірностей, принципів та правил змістової складової історичних знань.

ПЛАН:

1. Процес навчання історії та його закономірності.
2. Принципи і правила навчання.
3. Структура історичних знань студентів.
4. Сучасна концепція історії України та її критики.

Попередня підготовка

1. Опрацювати літературу

а) основну:

- Закон України «Про вищу освіту»: чинне законодавство станом на 06 вересня 2014 року. – К., 2014.
- Про вищу освіту: Закон України // Урядовий кур'єр. – 2002. – 15 травня.
- Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року / Указ Президента України від 25 червня 2013 р. // Сайт МОН України.
- Волф Т. (США). Историк как философ и учитель // Новая и новейшая история. – 2012. – № 5.
- Гирич І. Українська історична освіта на початку ХХІ ст.: від обмежень філософії етноцентризму до концепції засвоєння «чужого як свого» // Історія в школах України. – 2009. – № 5.
- Гончарова Н. О. Методика викладання історії у вищій школі. Навчальний посібник. – Харків, 2009.
- Горохівський П.І. Вивчення курсу «Методика викладання історичних дисциплін у вищій школі». – Умань, 2013.
- Мицик Ю. Нове чи призабуте старе: міркування про книжку «Шкільна освіта очима істориків-науковців // Історія в школах України. – 2008. – № 11-12.
- Степанков В. Кастрація національної історичної пам'яті, або що передбачає проект нової концепції викладання історії України в школі // День. – 2010. – 4-5 червня.
- Терно С. Нові підходи у вивченні історії: прорив в науці чи шлях в нікуди? // Історія в школах України. – 2003. – № 1-2.
- Хвостова К. В. Истина и объективность в истории // Новая и новейшая история. – 2011. – № 5.
- Шкільна історія очима істориків-науковців. – К., 2008.

б) додаткову:

- Бех І. Д. Виховання особистості: Підручник. – К., 2008.
- Левітас Ф. Л., Салата О. О. Методика викладання історії: Посібник учителя. – Харків, 2006.
- Пометун О. І. Фрейман О. О. Методика навчання історії в школі. – К., 2006.

- Рюзен Й (ФРН). Историчная объективность как составляющая вопроса о социальных ценностях // Новая и новейшая история. – 2012 – № 4.
- Смирнов В. П. О достоверности исторического знания // Новая и новейшая история. – 2010 – № 3.
- Шляхтун П. П. Методика викладання соціально-гуманітарних дисциплін: Навчальний посібник. – К., 2011.

2. Практичні завдання:

1. Законспектувати закон «Про вищу освіту». – К., 2014.
2. Законспектувати праці Ю. Мицика та С. Терна.
3. Скласти таблиці про практичний і теоретичний рівень історичного матеріалу.

Аудиторна робота

1. Організаційний момент.
2. Методи і прийоми роботи:
 - обговорення питання заняття (доповіді, доповнення і рецензування доповідей студентами);
 - робота з джерелами (аналіз, синтез, доказ, спростування, порівняння, аргументація змісту навчального матеріалу);
 - виконання проблемних і творчих завдань (доповіді на додаткові запитання. Участь у дискусії, рольові і ділові ігри, евристична бесіда).
3. Перевірка, контроль і оцінка знань студентів (практичні завдання, усна відповідь, самостійна робота, тестування, виконання завдань на понятійний апарат).
4. Підведення підсумків заняття (узагальнення і систематизація матеріалу, висновки з теми заняття, виставлення оцінок).

Термінологічний словник

- **Викладання** – упорядкована діяльність викладача в процесі навчання, спрямована на реалізацію цілей навчання; забезпечення управління навчально-пізнавальною діяльністю студентів.
- **Дидактичні принципи** – вихідні положення, які визначають зміст, організаційні форми і методи навчального процесу відповідно законів і закономірностей навчання.
- **Історичні знання** – це сукупність відкритих історичних наукових фактів та сформованих на їх основі уявлень, понять, умовиводів, концепцій та теорій.
- **Навчання** – цілеспрямований процес засвоєння студентами знань, оволодіння вміннями і навичками, у ході якого на основі пізнання, практичних вправ та набутого досвіду виникають нові форми поведінки і діяльності, змінюються набуті раніше.
- **Освітній процес** – це інтелектуальна, творча діяльність у сфері вищої освіти і науки, що проводиться у ВНЗ через систему науково-методичних і педагогічних заходів та спрямована на передачу, засвоєння, примноження і використання знань, умінь та інших компетентностей в осіб, котрі навчаються, а також на формування гармонійно розвиненої особистості.

- **Правило** – це опис педагогічної діяльності, що ґрунтується на застосуванні конкретного принципу навчання.
- **Процес навчання** – це динамічна взаємодія викладача й студентів, у ході якої здійснюється стимулювання й організація активної навчально-пізнавальної діяльності студентів з метою засвоєння системи наукових знань, умінь, навичок, розвитку особистості.

Перевірте свої знання!

1. Доведіть, що процес навчання є системою.
2. Визначіть психологічні закономірності процесу навчання.
3. Продовжіть думку «Продуктивність навчання студента зумовлюється рівнем організації ...»
4. Що передбачає принцип науковості навчання історії?
5. Який з принципів, на Вашу думку, є найважливіший при викладанні історії?
6. Визначіть рівні знань.
7. Поясніть складові якості історичних знань студентів.
8. Визначіть основні положення сучасної концепції історії України, які піддаються найбільшій критиці.

Семінарське заняття № 2

Тема: Підготовка до лекції та її проведення (2 год.)

Мета: домогтися опанування студентами основ методики підготовки до лекції, написання її тексту та лекційного виступу.

План:

1. План і складові лекції, відбір матеріалу та його компонування.
2. Написання тексту лекції: основні вимоги, структура, дидактичний матеріал.
3. Підготовка викладача до лекційного виступу.
4. Читання лекції.
5. Проблемна лекція та особливості її побудови.

Попередня підготовка

1. Опрацювати літературу

а) основну:

- Закон України «Про вищу освіту»: чинне законодавство станом на 06 вересня 2014 року. – К., 2014.
- Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах // Наказ Міністерства освіти України від 2 червня 1993 р. – № 161.
- Про вищу освіту: Закон України // Урядовий кур'єр. – 2002. – 15 травня.
- Вища освіта і Болонський процес. Навчальний посібник / За ред. В. Г. Кременя. – Тернопіль, 2004.
- Галушко Т. Є. Лекція у вищій школі. – К., 1971.

- Гончарова Н. О. Методика викладання історії у вищій школі. Навчальний посібник. – Харків, 2009.
- Горохівський П.І. Вивчення курсу «Методика викладання історичних дисциплін у вищій школі». – Умань, 2013.
- Гузик В. П. Лекционно-семинарская система обучения. – Одесса, 1998.
- Жорнова О., Жорнова О. Організаційно-методичні засади викладання у вищій школі: Навчальний посібник. – К., 2011.
- Лаптин П. Ф. Проблемное преподавание и изучение истории в высшей школе. – К., 1988.
- Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник / О. Малихін та ін. – Сімферополь, 2011.
- Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі. – К., 2007.
- Савенко В. В. Завдання та зміст лекцій з історії відповідно до вимог Болонського процесу // Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу. – Тернопіль, 2005. – Ч. 3.
- Сич О.І. Про викладання історії у вищій школі // Укр. іст. жур. – 1998. – № 5.
- Степанищев А.Т. Методика преподавания и изучения истории. – М., 2002. – Ч.2.
- Шляхтун П. П. Методика викладання соціально-гуманітарних дисциплін: Навчальний посібник. – К., 2011.
- Штокман И. Г. Вузовская лекция: практические советы по методике преподавания учебного материала. – К., 1981.

б) додаткову:

- Вяземский Е. Е., Стрелова О. Ю. Теория и методология преподавания истории. – М., 2003.
- Галкин И. С. О перестройке преподавания истории в высшей школе // Новая и новейшая история. – 1987. – № 3.
- Гирич І. Українська історична освіта на початку ХХІ ст.: від обмежень філософії етноцентризму до концепції засвоєння «чужого» як «свого» // Історія в школах України. – 2009. – № 5.
- Говоров Ю. Л. Проблемы преподавания общественных дисциплин в современных условиях // Право и образование. – 2006. – № 2.
- Эйсмонт В. С. О вузовской лекции по истории нового и новейшего времени // Новая и новейшая история. – 1965. – № 1.
- Дмитриев Г. Д. Многокультурное образование. – М., 1999.
- Пидкосистый П. И., Портнов М. Л. Искусство преподавания: Первая книга учителя. – М., 1999.
- Пометун О. І., Фрейман Г. Методика навчання історії в школі. – К., 2006.

2. Практичні завдання:

1. Законспектувати перший розділ монографії П. Ф. Лаптіна «Проблемное преподавание и изучение истории в высшей школе».
2. Підготувати опорний конспект лекції (тема – за вибором студента).

Аудиторна робота

1. Організаційний момент.
2. Методи і прийоми роботи:
 - обговорення питання заняття (доповіді, доповнення і рецензування доповідей студентами);
 - робота з джерелами (аналіз, синтез, доказ, спростування, порівняння, аргументація змісту навчального матеріалу);
 - виконання проблемних і творчих завдань (доповіді на додаткові запитання, участь у дискусії, рольові і ділові ігри, евристична бесіда).
3. Перевірка, контроль і оцінка знань студентів (практичні завдання, усна відповідь, самостійна робота, тестування, виконання завдань на понятійний апарат).
4. Підведення підсумків заняття (узагальнення і систематизація матеріалу, висновки з теми заняття, виставлення оцінок).

Термінологічний словник

- **Лекція** – логічно завершений, науково обґрунтований, послідовний і систематизований виклад певного наукового або науково-методичного питання, теми чи розділу, навчального предмета, ілюстрований за необхідності наочністю.
- **Проблемна ситуація** – це сукупність параметрів, що описують стан особистості, яка пізнає, включена в організоване особливим чином навчальне середовище.

Перевірте свої знання!

1. З'ясуйте план лекції.
2. Класифікуйте лекції за дидактичними завданнями.
3. В чому особливості проблемної лекції?
4. Яких вимог слід дотримуватися при підготовці до лекції?
5. Визначіть вимоги до проведення лекції
6. Як, на Вашу думку, впливає особистість викладача на різні аспекти читання лекції?
7. Які методи і прийоми слугують основою для підвищення ефективності лекції?

Семінарське заняття № 3

Тема: Організаційні форми навчання.

Мета: домогтися опанування студентами методики підготовки й проведення основних організаційних форм навчання в ВНЗ.

План:

1. Методика організації проведення семінарських занять.
2. Проведення практичних і лабораторних занять.
3. Організація проведення спецкурсів, спецсемінарів та консультацій.

4. Самостійна навчально-пізнавальна діяльність студентів.

Попередня підготовка

1. Опрацювати літературу

а) основну:

- Закон України «Про вищу освіту»: чинне законодавство станом на 06 вересня 2014 року. – К., 2014.
- Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах // Наказ Міністерства освіти України від 2 червня 1993 р. – № 161.
- Про вищу освіту: Закон України // Урядовий кур'єр. – 2002. 15 травня.
- Арыдин В.М., Атанов Г.А. Учебная деятельность студентов // Справочное пособие для абитуриентов, студентов, молодых преподавателей. – Донецк, 2000.
- Баханов К. О. Лабораторно-практичні роботи у викладанні історії України: методичний посібник для вчителів. – К., 1996.
- Гарунов М. Г., Пидкатистый П. И. Самостоятельная работа студентов. – М., 1978.
- Гончарова Н. О. Методика викладання історії у вищій школі. Навчальний посібник. – Харків, 2009.
- Горохівський П.І. Вивчення курсу «Методика викладання історичних дисциплін у вищій школі». – Умань, 2013.
- Гузик В. Л. Лекционно-семинарская форма обучения. – Одесса, 1996.
- Козаков В. А. Самостоятельная работа студентов и ее информационно-методическое обеспечение. – К., 1990.
- Малихін О. В. Організація самостійної навчальної діяльності студентів вищих педагогічних закладів: теоретико-методичний аспект: монографія. – Кривий Ріг, 2009.
- Методика викладання у вищій школі: Навчальний посібник / О.Малихін й ін. – Сімферополь, 2011.
- Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі. – К., 2007.
- Носаченко І.М. Модульно-рейтингова система організації навчання у вищій школі // Проблеми освіти: науковий збірник. – К., 2008. – Вип. 54.
- Пидкатистый П.И. Организация учебно-познавательная деятельности студентов. – М., 2005.
- Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник. – К, 2006.

б) додаткову:

- Алексюк А. М. Педагогіка вищої школи України. Історія. Теорія.: Підручник. – К., 1998.
- Исаев И.Ф. Профессионально-педагогическая культура преподавателя. – М., 2002.
- Котляр Р.В. й ін. Студент у Вузі: Методичні рекомендації по організації навчальної та самостійної роботи студентів. – Миколаїв, 2002.
- Лекції з педагогіки вищої школи: Навчальний посібник. – Х., 2006.

- Пасмор Н. П. Бібліотечно-інформаційне забезпечення самостійної роботи студентів. – К., 2006.
- Педагогіки вищої школи: Навчальний посібник / А.І.Кузьмінський. – К, 2005.
- Щербань П. М. Навчально-педагогічні ігри у вищих навчальних закладах: Навчальний посібник. – К., 2004.

2. Практичні завдання:

1. Законспектувати відповідні аспекти джерельного матеріалу: «Положення про організацію навчального процесу...» та Закону «Про вищу освіту».
2. Законспектувати відповідні розділи навчальних посібників Н.Гончарової «Методика викладання історії у вищій школі» та В.Нагаєва «Методика викладання у вищій школі»

Аудиторна робота

1. Організаційний момент.
2. Методи та прийоми роботи:
 - обговорення питань заняття (доповіді, доповнення та рецензування доповідей студентами);
 - робота з джерелами (аналіз, синтез, доказ, спростування, порівняння, аргументація змісту навчального матеріалу);
 - виконання проблемних і творчих завдань (відповіді на додаткові запитання, участь у дискусії, рольові і ділові ігри, евристична бесіда).
3. Перевірка, контроль й оцінка знань студентів (практичні завдання, усна відповідь, самостійна робота, тестування, виконання завдань та понятійний апарат).
4. Підведення підсумків заняття (узагальнення та систематизація матеріалу, висновки по темі заняття, виставлення оцінок).

Термінологічний словник

- **Консультація** – вид навчального заняття, яке проводиться з метою отримання студентами відповіді на окремі теоретичні чи практичні питання й з'ясування ступеня засвоєння історичного матеріалу.
- **Лабораторне заняття** – форма навчального заняття, за якої студент шляхом самостійного опрацювання під керівництвом викладача проводить дослідження історичного джерела з метою його аналізу й набуває професійних джерелознавчих умінь і навичок.
- **Практичне заняття** – форма навчального заняття, за якої викладач організовує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень історичної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування.
- **Самоконтроль** – це процес зіставлення досягнутих результатів із заданою програмою на певному етапі навчання.
- **Самостійна робота студентів** – це різні види індивідуальної та колективної діяльності студентів, які виконуються ними на навчальних заняттях або в позааудиторний час за завданням викладача, під його методичним контролем, але без його безпосередньої участі.

- **Семінарське заняття** – форма навчального заняття, яке передбачає самостійне вивчення студентом попередньо запропонованих викладачем запитань з наочним оформленням матеріалу у вигляді реферату, доповіді, повідомлення, конспектування історичних джерел тощо.
- **Спецкурс** – курс, який вивчається студентами на старших курсах з метою оволодіння вузькоспеціалізованими, новітніми розробками у галузі історичних знань, формуванням актуальних для певної спеціалізації умінь і навичок.
- **Спецсемінар** – курс, що вивчається студентами на старших курсах у межах вузької спеціалізації і передбачає оволодіння спеціальними засобами професійної діяльності в обраній для спеціалізації галузі науки або практики.

Перевірте свої знання!

1. Виділіть функції семінарських занять.
2. З'ясуйте види семінарів з історії.
3. Перелічіть завдання лабораторних занять.
4. З'ясуйте функції практичних занять.
5. Визначіть вимоги до лабораторно-практичних робіт.
6. В чому полягає різниця між спецкурсом і спецсемінаром?
7. Охарактеризуйте види консультацій.
8. Які чинники впливають на ставлення студентів до навчальних предметів?
9. Визначіть основні рівні самоконтролю студентів у їхній організації самостійної роботи.

Семінарське заняття № 4

Тема: Науково-дослідна робота студентів.

Мета: допомогтися сформування у студентів знань, умінь і навичок проведення науково-дослідної роботи.

План:

1. Роль наукової праці у розвитку творчих здібностей студента.
2. Шляхи і методи залучення студентів до науково-дослідної роботи.
3. Методичні засади виконання кваліфікаційної магістерської роботи:
 - а) обрання теми, структура роботи та вимоги до змісту її складових частин;
 - б) оформлення наукового апарату;
 - в) написання тексту роботи й вимог до нього;
 - г) підготовка роботи до захисту й процедура її захисту.

Попередня підготовка

1. Опрацювати літературу:

а) основну:

- Закон України «Про вищу освіту»: чинне законодавство станом на 06 вересня 2014 року. – К., 2014.
- Артемчук Т. І. та інші. Методика організації науково-дослідницької роботи. – К., 2000.

- Баловсяк Н.В. Реферат, курсовая, дипломная на компьютере. – СПб., 2006.
- Балух В.О. Магістерські роботи: методичні рекомендації. – Чернівці. 2003.
- Гончарова Н.О. Методика викладання історії у вищій школі: Навчальний посібник. – Харків. 2009.
- Горохівський П.І. Вивчення курсу «Методика викладання історичних дисциплін у вищій школі». – Умань, 2013.
- Эко У. Как написать дипломную работу. – М., 2001.
- Кузнецов И. Н. Рефераты, курсовые и дипломные работы. Учебно-методическое пособие. – М., 2006.
- Методика викладання у вищій школі: Навчальний посібник/ О. Малихін та ін.. – Сімферополь, 2011.
- Методичні вказівки до оформлення дипломних проектів (робіт) для студентів всіх спеціальностей/ Уклад. В. В. Кухарчук та ін. – Вінниця, 2002.
- Методичні рекомендації з написання та оформлення дипломних робіт студентами Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка/ Упоряд. А. С. Попович, Н. М. Розумняк. – Кам'янець-Подільський, 2012.
- Науково-практичний аспект організації навчальної і методичної роботи в університеті: Монографія. – Донецьк. 2004.
- Основи наукових досліджень. Організація самостійної та наукової роботи студента / Я. Я. Чорненький та ін. – К., 2006
- Петрук В. Г. та ін. Основи науково-дослідницької роботи: Навчальний посібник. – Вінниця, 2006.
- Степанков В. С. Магістерська робота: Методичні поради. – Кам'янець-Подільський, 2005.
- Філінюк А. Г., Трембіцький А.М. Наукова робота студента: Методичні рекомендації для студентів і магістрантів. – Кам'янець-Подільський, 2007.

б) додаткову:

- Безрукова В. С. Как написать реферат, курсовую, дипломную. – СПб., 2004.
- Вища освіта в Україні і Болонський процес / за гол. ред. В. Г. Кременя. – Київ – Тернопіль. 2004.
- П'ятницька-Полякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: Навчальний посібник. – К., 2003.
- Сидоренко В. К., Дмитренко П. В. Основи наукових досліджень. – К., 2000.
- Фіцула М. М. Педагогіка. – К., 2006.

2. Практичні завдання:

1. Зі списку основної літератури законспектувати (на вибір) 3 праці, що торкаються висвітлення семінарського заняття.
2. Скласти порівняльну таблицю спільних і відмінних ознак у написанні бакалаврської і магістерської робіт.

Аудиторна робота

1. Організаційний момент.

2. Методи і прийоми роботи:
 - обговорення питання заняття (доповіді, доповнення і рецензування доповідей студентами);
 - робота з джерелами (аналіз, синтез, доказ, спростування, порівняння, аргументація змісту навчального матеріалу);
 - виконання проблемних і творчих завдань (відповіді на додаткові запитання, участь у дискусії, рольові і ділові ігри, евристична бесіда).
3. Перевірка, контроль й оцінка знань студентів (практичні завдання, усна відповідь, самостійна робота, тестування, виконання завдань на понятійний апарат).
4. Підведення підсумків заняття (узагальнення і систематизація матеріалу, вправи з теми заняття, виставляння оцінок).

Термінологічний словник

- **Доповідь** – усний виклад самостійно опрацьованої теми за навчальними посібниками, науковою літературою, джерелами.
- **Кваліфікаційна робота** – це самостійна науково-дослідна робота, що виконує кваліфікаційну функцію, тобто готується з метою публічного захисту і отримання освітньої кваліфікації «бакалавр», «спеціаліст», «магістр».
- **Магістерська робота** – це завершене самостійне історичне дослідження, в якому висунуті для публічного захисту наукові положення засвідчують його достатній науково-теоретичний рівень й уміння творчо використовувати сучасні методи дослідження.
- **Реферат** – короткий виклад у письмовому вигляді або у формі публічного виступу змісту наукової праці, результатів вивчення проблеми; доповідь на певну тему, що включає огляд наукової літератури чи джерел.
- **Тези** – це стислі, лаконічні сформульовані основні положення доповіді чи повідомлення.

Перевірте свої знання!

1. В чому полягає значення реферативної роботи?
2. Перелічіть форми НДРС.
3. Доведіть, що НДРС сприяє творчому розвитку студента.
4. Визначіть мету НДРС.
5. Охарактеризуйте напрямки НДРС.
6. З'ясуйте форми НДРС.
7. Визначіть організаційні принципи діяльності наукових гуртків і проблемних груп.
8. В чому полягає різниця між об'єктом і предметом магістерської роботи?
9. Охарактеризуйте вимоги до змісту складових частин магістерської роботи.
10. Які завдання розв'язує магістрант, працюючи над кваліфікаційною роботою?
11. Охарактеризуйте обов'язки магістранта при написанні кваліфікаційної роботи.
12. Висвітліть вимоги до оформлення наукового апарату магістерської роботи.
13. В чому полягають вимоги до тексту магістерської роботи?
14. Визначіть критерії оцінювання магістерської роботи.

Семінарське заняття № 5

Тема: Діагностика навчання історії

Мета: домогтися опанування студентами функцій та видів контролю, оволодіння змістом їх методів й уміння аналізувати існуючі системи оцінювання.

План:

1. Функції та види контролю навчання студентів.
2. Методи контролю. Особливості організації тестового контролю.
3. Форми контролю.
4. Системи оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності студентів.

Попередня підготовка

1. Опрацювати літературу

а) основну:

- Закон України «Про вищу освіту»: чинне законодавство станом на 06 вересня 2014 року. – К., 2014.
- Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах // Наказ Міністерства освіти України від 2 червня 1993 р. – № 161.
- Положення про організацію навчального процесу в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка. – Кам'янець-Подільський, 2008.
- Тимчасове положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень студентів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (зі змінами та доповненнями). – Кам'янець-Подільський, 2009.
- Вища освіта і Болонський процес. Навчальний посібник / За ред. В. Г. Кременя. – Тернопіль, 2004.
- Вітвицька С.С. Практикум з педагогіки вищої школи: Навчальний посібник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. – К., 2005.
- Гончарова Н.О. Методика викладання історії у вищій школі: Навчальний посібник. – Харків, 2009.
- Горохівський П.І. Вивчення курсу «Методика викладання історичних дисциплін у вищій школі». – Умань, 2013.
- Кіцак В.М. Особливості тестового контролю знань студентів у межах змістових модулів // Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу. -Тернопіль, 2005. – Ч. 3.
- Комарніцький О.Б. Історія України: Матеріали для підготовки до тестування. Навчальний посібник. – Кам'янець-Подільський, 2007.
- Котляр Р.В. й ін. Студент у вузі: Методичні рекомендації по організації навчальної та самостійної роботи студентів. – Миколаїв, 2002.
- Лисенко В., Зазимко Д., Кліх Л. Валідні тести як метод контролю якості професійної підготовки фахівців у ВНЗ // Вища освіта України. – 2012. – № 2.
- Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі. – К., 2007.

- Науково-практичні аспекти організації навчальної і методичної роботи в університеті. – Донецьк, 2004.
- Сікорський П.І. Кредитно-модульна технологія навчання: Навчальний посібник. – К, 2004,

б) додаткову:

- Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Навчальний посібник. – К, 2003.
- Кузьмінський А.І. Основи педагогіки вищої школи: Навчальний посібник. – К, 2005.
- Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник / О. Малихін та ін. – Сімферополь, 2011.
- Паршакова О. Проблеми організації та контролю самостійної роботи студентів у світлі Болонського освітнього процесу // Вища освіта України. – 2010. – № 2.
- Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник. – К, 2006.
- Чернявская А.П. Оценивание учебных достижений студентов вузов // Право и образование. – 2006. - №3.

2. Практичні завдання:

1. Зробити доцільні виписки з «Тимчасового положення про рейтингову систему оцінювання...». – Кам'янець-Подільський, 2009.
2. Розробити тестові завдання для перевірки знань студентів з теми «Підготовка викладача до лекції та її проведення».

Аудиторна робота

1. Організаційний момент.
2. Методи та прийоми роботи:
 - обговорення питань заняття (доповіді, доповнення та рецензування доповідей студентами);
 - робота з джерелами (аналіз, синтез, доказ, спростування, порівняння, порівняння, аргументація змісту навчального матеріалу);
 - виконання проблемних і творчих завдань (відповіді на додаткові запитання, участь у дискусії, рольові і ділові ігри, евристична бесіда).
3. Перевірка, контроль та оцінка знань студентів (практичні завдання, усна відповідь, самостійна робота, тестування, виконання завдань на понятійний апарат).
4. Підведення підсумків заняття (узагальнення та систематизація матеріалу, висновки по темі заняття, виставлення оцінок).

Термінологічний словник

- **Контроль** – процес порівняння, звірення, встановлення однаковості чи відмінності об'єкта й еталона.
- **Рейтингова оцінка** – це кількісна оцінка досягнень студента за багатобальною шкалою у процесі виконання ним заздалегідь визначеної сукупності навчальних завдань.

- **Семестровий екзамен** – це форма підсумкового контролю засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни за семестр.
- **Тест** – завдання стандартної форми, що має за мету визначити рівень засвоєння знань, розумового розвитку, спеціальних можливостей та інших якостей особистості людини.

Перевір свої знання!

1. В чому полягає цільове призначення контролю?
2. Прокоментуйте основні функції контролю.
3. Визначіть вимоги, яких слід дотримуватися при проведенні контролю.
4. З'ясуйте специфіку попередньої, поточної й тематичної перевірки.
5. Визначіть вимоги до тесту.
6. В чому полягають завдання підсумкового контролю?
7. Висвітліть значення модульної контрольної роботи.
8. В чому переваги рейтингової системи оцінювання знань студентів?
9. Розкрийте зміст принципів функціонування рейтингової системи оцінювання знань студентів.
10. Визначіть критерії оцінювання оволодіння студентами навчального матеріалу.

ПЕРЕЛІК ЗАВДАНЬ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тематика рефератів:

1. Інноваційні педагогічні технології активізації навчання.
2. Методи навчання.
3. Методи розвитку пізнавального інтересу до навчання.
4. Методика розробки ділових ігор.
5. Проблемне навчання та його організація.
6. Система вищої освіти у США.
7. Система вищої освіти в Англії.
8. Система вищої освіти у Франції.
9. Система вищої освіти у Німеччині.
10. Система вищої освіти в Японії.
11. Система вищої освіти у Республіці Корея.
12. Система вищої освіти в Індії.
13. Професійна діяльність викладача вищої школи.
14. Види лекцій у ВНЗ.
15. Консультація як форма роботи зі студентами.
16. Організація самостійної роботи студентів.
17. Види семінарів.
18. Використання сучасних освітніх технологій.
19. Застосування сучасних технічних засобів у процесі навчання.
20. Методи контролю знань студентів у ВНЗ.

21. Рейтинговий контроль знань студентів.
22. Роль наукової праці у розвитку творчих здібностей студента.
23. Шляхи і методи залучення студентів до науково-дослідної роботи.
24. Принципи модульного навчання.
25. Формування змісту модулів.
26. Модель семінарського заняття в активній формі.
27. Адаптація вищої освіти України до вимог Болонського процесу та її проблеми.
28. Прикметні риси розвитку вищої освіти у розвинутих країнах світу.
29. Складові професійної діяльності викладача ВНЗ.
30. Стандарт вищої освіти . Освітньо-професійна програма.
31. Навчальний план та навчальна програма.
32. Науково - методичне забезпечення навчального процесу.
33. Безперервна історична освіта.
34. Принципи і правила навчання.
35. Інтерактивність дистанційного навчання.
36. Структура робочої програми з історичної дисципліни .
37. Принципи навчання історії у ВНЗ.
38. Інтерактивні методи навчання історії.
39. Дидактичні функції засобів навчання.
40. Особливості дистанційного навчання історії.
41. Електронні підручники з історії в навчальному процесі.
42. Види навчання.
43. Форми організації навчання.
44. Організація педагогічної практики студентів.
45. Роль викладача у процесі проведення семінарського заняття.
46. Організація стажування магістрантів.
47. Функції контролю навчальної діяльності студентів.
48. Форми самостійної роботи студентів.
49. Форми контролю знань студентів.
50. Роль самостійної роботи студентів у навчальному процесі.
51. Інтелектуальна складова діяльності викладача.
52. Форми індивідуальної роботи студентів.
53. Атестація наукових і науково - педагогічних кадрів.
54. Форми залучення студентів до індивідуальної роботи.
55. Психологія професійної кар'єри викладача.
56. Індивідуальні та особистісні особливості викладача.

Види ІНДЗ:

1.Теоретичного характеру:

1. Болонський процес, як засіб інтеграції й демократизації вищої освіти.
2. Адаптація вищої освіти України до вимог Болонського процесу: успіхи й труднощі.
3. Роль кафедри в управлінні навчальним процесом.

4. Зміст навчальної, методичної і наукової роботи кафедри «Всесвітньої історії» у 2009 – 2014 рр.
5. Зміст навчальної, методичної і наукової роботи кафедри «Історії України» у 2009 – 2014 рр.
6. Зміст навчальної, методичної і наукової роботи кафедри «Історії Росії та спеціальних історичних дисциплін» у 2009 – 2014 рр.
7. Функції завідувача і викладацького складу кафедри.
8. Функції, права та обов'язки куратора академічної групи.
9. Кабінет історії у ВНЗ.
10. Семінарське заняття, його мета, функції і структура.
11. Практичне заняття, його мета, функції і структура.
12. Методичні вимоги до читання лекції у ВНЗ.
13. Диференціація контролю знань, умінь і навичок у кредитно - модульній системі навчання.
14. Навчально-методична документація кафедри: нормативна, планова, методична, навчальна, звітно-інформаційна.
15. Підготовка, організація й проведення іспиту та заліку.
16. Методичні основи організації тестового контролю знань.
17. Методика виконання курсової роботи.
18. Методика виконання бакалаврської роботи.
19. Методика виконання магістерської роботи.
20. Засоби навчання. ТЗН у навчальному процесі.
21. Пошукові (евристичні) методи навчання.
22. Кредитно-модульна технологія навчання та її особливості.
23. Організація навчального процесу за кредитно-модульною системою навчання.
24. Педагогічний вплив на розвиток творчої особистості.
25. Дидактичні ігри в системі управління навчально-творчою діяльністю студентів.
26. Форми НДРС під час навчання.
27. Форми НДРС у позааудиторний час.
28. Класифікація методів навчання історії у ВНЗ.
29. Сучасні проблеми професійно – педагогічної культури викладача ВНЗ розвинутих країн світу.
30. Роль викладача як суб'єкта освітнього процесу.
31. Студент як об'єкт педагогічної діяльності.
32. Студент як суб'єкт навчально-виховного процесу.
33. Соціально-педагогічна адаптація студентів до освітнього процесу.
34. Створення проблемних ситуацій під час читання лекцій у ВНЗ.
35. Методичні основи підготовки проведення лекційних занять.
36. Методика організації й проведення практичних занять.
37. Методика організації й проведення лабораторних занять.
38. Роль ділових ігор в активізації процесу навчання.
39. Використання нових інформаційних технологій у навчально-пізнавальній діяльності.
40. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.

41. Контроль й оцінка навчальних досягнень студентів.
42. Методи і прийоми підвищення ефективності лекції.
43. Національна доктрина розвитку та результати її виконання.
44. Основні положення Закону України «Про вищу освіту» (2014).
45. Організація навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців з історії.
46. Закономірності навчання історії у ВНЗ.
47. Структура історичних знань студентів.
48. Сучасна концепція історії України та її критики.
49. Засоби ефективної реалізації особистісно-орієнтованого навчання історія у ВНЗ.
50. Методи й технології інноваційного навчання історії.
51. Вузівський підручник з історії: яким він має бути у баченні студента.
52. Актуальні проблеми вузівського підручника з історії.
53. Роль спецкурсів і спецсеминарів з історичних дисциплін.
54. План-конспект лекції як письмова опора викладача.
55. Педагогічна практика студентів як фактор професійного становлення.
56. Професіограма викладача історії.
57. Кризи професійного становлення викладача.

2. Прикладного характеру:

1. Складіть таблицю: « Причини запровадження Болонської концепції, її мета і принципи»
2. Складіть таблицю: «Система вищих навчальних закладів України».
3. Складіть таблицю: «Навчальна, методична і наукова робота кафедри».
4. Складіть таблицю: «Обов'язки і права куратора студентської групи».
5. Розробіть текст лекції з навчальної дисципліни (тема довільна).
6. Складіть таблицю: «Карта оцінювання лекції».
7. Складіть таблицю: «Карта оцінки семінарського (практичного) заняття».
8. Складіть таблицю: «Карта оцінювання організації проведення іспиту».
9. Складіть таблицю: «Форми індивідуальної роботи студентів».
10. Складіть таблицю: «Види контролю у навчальному процесі та їхня мета».
11. Складіть таблицю: «Етапи підготовки і проведення ділової гри».
12. Складіть таблицю: «Характерні риси дистанційної освіти».
13. Складіть таблицю: «Відмінні особливості модульного навчання від традиційного».
14. Складіть таблицю: «Пошукові методи у модульному навчанні».
15. Складіть таблицю: «Здобутки й недоліки процесу адаптації вищої освіти до вимог Болонського процесу».
16. Складіть таблицю: «Професіограма викладача історії».

Модульна контрольна робота

З навчальної дисципліни студенти виконують одну модульну контрольну роботу. Вона розрахована на 1 годину.

Мета МКР полягає у виявленні рівня теоретичних знань, а також набутих умінь і навичок студентів з модуля.

Модульна робота складається із таких завдань: 8 варіантів по 5 завдань у кожному.

I варіант

1. З'ясуйте причини запровадження Болонської концепції та її мету.
2. Висвітліть методичні засади проведення лекцій.
3. Дайте визначення поняття «навчальна програма».
4. Вставте у речення пропущені слова: Кредитно-модульна система передбачає психологічне розвантаження студентів у... ..
5. Освітньо-професійна програма (ОПП) підготовки фахівців – це
 - А. Науково обґрунтована система оформлення процесу формування знань.
 - Б. Основні вимоги до професійних якостей, теоретичних знань, виробничих умінь і навичок фахівців.
 - В. Перелік нормативних і вибіркового навчальних дисциплін із визначенням обсягу годин для її вивчення.

II варіант

1. Визначіть основні положення Закону України «Про вищу освіту» (2014).
2. З'ясуйте структуру історичних знань студентів.
3. Дайте визначення поняття «рейтинг».
4. Вставте у речення пропущене слово: Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» (2014). Максимальне навчальне навантаження науково-педагогічних працівників не може перевищувати ... годин на навчальний рік.
5. Болонська конвенція була підписана у ...
 - А. 1996 р.;
 - Б. 1997 р.;
 - В. 1999 р.

III варіант

1. З'ясуйте структуру магістерської роботи та вимоги до змісту її складових частин.
2. Визначіть закономірності навчання історії у ВНЗ.
3. Дайте визначення поняття «процес навчання».
4. Вставте у речення пропущене слово: Болонська декларація не передбачає освітньо-кваліфікаційного рівня
5. Освітньо-кваліфікаційна характеристика (ОКХ) – це
 - А. Основні вимоги до професійних якостей, теоретичних знань, виробничих умінь і навичок фахівців.
 - Б. Перелік нормативних і вибіркового навчальних дисциплін із визначенням обсягу годин, відведених для їх вивчення.
 - В. Наукове і методичне обґрунтування процесу реалізації освітньо-професійної програми підготовки.

IV варіант

1. Визначіть принципи навчання історії у ВНЗ.
2. Охарактеризуйте основні види проведення семінарських занять.
3. Дайте визначення поняття «освітній процес».

4. Вставте у речення пропущене слово : Основним структурним навчально-науковим підрозділом вищого навчального закладу є... .
5. Державний стандарт освіти – це ...
 - А. Науково обґрунтована система дидактичного і методичного оформлення процесу формування знань, умінь і навичок.
 - Б. Сукупність норм, що визначають вимоги до відповідного освітнього рівня.
 - В. Інформаційно-розпорядчий документ, який визначає зміст навчальної дисципліни.

V варіант

1. З'ясуйте методичні засади написання тексту лекції.
2. Визначіть основні положення сучасної концепції історії України.
3. Дайте визначення поняття «професіограма викладача».
4. Вставте у речення пропущене слово: Основними функціями тестового контролю знань є: діагностична, навчальна та
5. Навчальний модуль – це ...
 - А. Логічна завершена частина навчального курсу, що являє собою великий розділ, має систему інформаційно-дидактичного забезпечення і завершується контрольною акцією.
 - Б. Цільова програма дій.
 - В. Банк інформації.

VI варіант

1. Висвітліть методичні основи організації тестового контролю знань.
2. З'ясуйте сутність кредитно-модульної технології навчання та її мету.
3. Дайте визначення поняття «робоча навчальна програма».
4. Вставте у речення пропущені слова: Бакалавр – освітньо-кваліфікаційний рівень вищої освіти особи, яка на основі повної загальної середньої освіти здобула ... вищу освіту.
5. ECTS передбачає ...
 - А. Рейтингову оцінку знань студентів.
 - Б. Тестовий контроль знань.
 - В. Запровадження системи обліку навчального навантаження однакового для усіх європейських країн.

VII варіант

1. З'ясуйте види самостійної роботи студентів та чинники ,що впливають на її ефективність.
2. Доведіть ефективність інтерактивних методів навчання.
3. Дайте визначення поняття «професійна компетентність».
4. Вставте у речення пропущене слово: Індивідуальна робота передбачає створення умов для розвитку індивідуальних ... здібностей студентів.
5. Головне правило лектора ...
 - А. Вірно говорити.
 - Б. Впливати на волю і почуття слухачів.
 - В. Знати кому, що, де і як сказати.

VIII варіант

1. Визначіть прикметні риси дистанційної освіти.
2. З'ясуйте види криз професійного становлення викладача.
3. Дайте визначення поняття «навчальний план».
4. Вставте у речення пропущенні слова: Відвідування занять контролюють
5. Країни Болонського процесу зобов'язалися привести свої освітні системи до єдиного стандарту у ...
А. 2010 р.;
Б. 2011 р.;
В. 2012 р.

Вузлові проблеми програми підготовки до іспиту з курсу «Методика викладання історичних дисциплін у ВНЗ»

1. Концепція кредитно-модульного навчання.
2. Предмет, мета і завдання вивчення «Методики викладання історичних дисциплін у ВНЗ».
3. Індивідуальна робота студентів та її форми.
4. Типи вищих навчальних закладів. Особливості статусу дослідницького університету.
5. Дидактичні ігри при вивченні історичних дисциплін у ВНЗ.
6. Мета Болонського процесу та його принципи.
7. Організація проблемного навчання.
8. Проблеми адаптації вищої освіти в Україні до Болонського процесу.
9. Навчальний план та навчальна програма.
10. Стратегічні напрями розвитку освіти передбачені Законом України «Про вищу освіту» (2014).
11. Організація захисту звітів з педагогічної практики.
12. Робоча навчальна програма з дисципліни. Її зміст і призначення.
13. Дистанційна система освіти та її характерні риси.
14. Навчальна робота кафедри.
15. Форми залучення студентів до індивідуальної роботи.
16. Методика організації й проведення лабораторних занять з історії.
17. Мета й завдання курсової, бакалаврської й магістерської робіт.
18. Обов'язки наукового керівника й студента при написанні курсової, бакалаврської та магістерської робіт.
19. Організація самостійної роботи студентів та її форми.
20. Методична робота кафедри.
21. Критерії оцінювання якості проведення семінарських занять.
22. Функції, права і обов'язки куратора академічної групи.
23. Державна атестація з історії у ВНЗ: підготовка, організація та проведення.
24. Обов'язки завідуючого кафедри.
25. Організація проведення стажування магістрантів.
26. Навчальне навантаження викладача і його види. Індивідуальний робочий план.

27. Організація педагогічної практики майбутніх фахівців.
28. Структура курсової, бакалаврської й магістерської робіт та вимоги до змісту їх складових систем.
29. Критерії оцінювання знань студентів з історичних дисциплін на іспиті.
30. Організація та методика проведення семінарських занять.
31. Розробка рейтингової шкали оцінки, адаптованої до «ECTS».
32. Основні складові лекції та методичні вимоги до них.
33. Організація складання іспитів і заліків. Оцінювання студентів за системою «ECTS».
34. Організація та методика проведення семінарського заняття в активній формі.
35. Види навчально-пізнавальної діяльності студентів.
36. Навчально-методичний комплекс за спеціальністю «Історія» і його складові. Вимоги до навчально-методичного забезпечення викладання дисципліни.
37. Методичні основи організації тестової форми перевірки знань студентів у ВНЗ.
38. Організація праці викладача історичних дисциплін у ВНЗ.
39. Формування змісту навчальних модулів.
40. Організація аудиторної роботи з студентами.
41. Кейсовий метод викладання історичних дисциплін у ВНЗ.
42. Рівні та ступені вищої освіти.
43. Основні етапи розробки тексту лекції та підготовка лектора до її читання.
44. Стандарти освітньої діяльності та вищої освіти.
45. Права й обов'язки керівника педагогічної практики.
46. Навчальний план, його структура і порядок реалізації. Графік навчального процесу.
47. Ділові ігри, як форми проведення семінарських і практичних занять.
48. Участь викладачів кафедри у контролі за якістю навчально-виховного процесу.
49. Методичні принципи читання лекції.
50. Лекція як основна форма проведення занять. Види лекцій.
51. Захист курсової, бакалаврської й магістерської робіт.
52. Роль і місце проблемної лекції.
53. Інноваційні педагогічні технології активізації навчання.
54. Критерії оцінювання лекційної майстерності.
55. Організація навчально-дослідної роботи студентів з історії та її завдання.
56. Організація та методика проведення практичних занять.
57. Основні традиційні форми вхідного, поточного й проміжного контролю.
58. Критерії оцінювання якості проведення іспитів і заліків.
59. Оформлення наукового апарату курсової, бакалаврської й магістерської робіт.
60. Педагогічний вплив на розвиток творчої особистості.
61. Класифікації методів навчання.
62. Форми роботи кафедри.
63. Робоча навчальна програма.
64. Наукова робота кафедри.
65. Конспектування лекції. Організація індивідуальної роботи студента при конспектуванні лекції.
66. Використання технічних засобів, комп'ютерів й інформаційних систем під час семінарських і практичних занять.

67. Написання тексту курсової, бакалаврської й магістерської робіт та вимоги до нього.
68. Підготовка курсової, бакалаврської й магістерської роботи до захисту.
69. Форми навчально-дослідної роботи студентів.
70. Актуальність, предмет, мета і завдання курсу «Методика викладання історичних дисциплін у ВНЗ».
71. Статус і повноваження Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.
72. Організація навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців з історії.
73. Організація освітнього процесу у ВНЗ.
74. Безперервна історична освіта.
75. Закономірності навчання історії у ВНЗ.
76. Принципи і правила навчання історії у ВНЗ.
77. Структура історичних знань студентів.
78. Особистісно-орієнтоване навчання історії у вищій школі.
79. Інтерактивні методи навчання історії.
80. Дидактичні функції засобів навчання.
81. Вимоги до сучасного підручника з історії.
82. Види навчання у ВНЗ.
83. Факультативи, спецкурси і спецсемінари з історичних дисциплін.
84. Індивідуальні та групові консультації.
85. Організація музейної, архівної та археологічної практик.
86. Роль самоконтролю в організації самостійної роботи студентів.
87. Складові, функції та види контролю навчальної діяльності студентів.
88. Методи та форми контролю навчальної діяльності студентів.
89. Системи оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності студентів з історії.
90. Права й обов'язки науково-педагогічних, наукових і педагогічних працівників.
91. Атестація наукових і науково-педагогічних кадрів з історії.
92. Професіограма викладача історії.
93. З'ясуйте складові професійної компетентності викладача ВНЗ.
94. Базові педагогічні здібності викладача.
95. Інтелектуальна складова діяльності викладача.
96. «Професіогенез» викладача, його етапи, напрями й фази психологічної перебудови.
97. Психологія професійної кар'єри викладача.
98. Кризи професійного становлення викладача.
99. Професійні деформації викладачів у роботі.
100. Роль викладача як суб'єкта освітнього процесу.
101. Особливості професійної діяльності викладача ВНЗ.
102. Управління вищим навчальним закладом.
103. Навчальна, науково-дослідна, методична й виховна робота викладача.
104. Студент як об'єкт педагогічної діяльності викладачів.

ДЛЯ НОТАТОК